

22132232

FINNISH B – HIGHER LEVEL – PAPER 1
FINNOIS B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
FINÉS B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Friday 10 May 2013 (afternoon)
Vendredi 10 mai 2013 (après-midi)
Viernes 10 de mayo de 2013 (tarde)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for paper 1.
- Answer the questions in the question and answer booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

Blank page
Page vierge
Página en blanco

TEKSTI A

”Maailman parhaat asiat ovat ilmaisia”

①

Paradise Oskar -taiteilijanimen takana oleva suomenruotsalainen laulaja-lauluntekijä Axel Ehnström edusti Suomea vuonna 2011 Euroviisuissa kappaleella ”Da Da Dam”. Sanomallinen ”Da da dam” kertoo Peter-pojasta, joka haluaa pelastaa maailman. Asioiden syvällisestä pohdiskelusta pitävä 21-vuotias Axel ei usko laulunsa Peterin tavoin yhden ihmisen pystyvän ihmeisiin, mutta hän sanoo, että jo ajatus paremmasta maailmasta riittää. – Jos jokainen meistä pohtisi tarkemmin ostopäätöksiään, muuttaisi kulutustottumuksiaan ja tekisi ympäristöystävällisiä valintoja, se riittäisi. Yksi ihminen

ei voi muuttaa maailmaa, mutta jos valtaosa muuttaisi ajatteluaan toisenlaiseksi, lopputulos voisi olla toisenlainen.

②

Axel Ehnströmin mielestä suurin muutos pitäisi tehdä ihmisten päässä. Hänen ihannemaailmassaan ihmiset yrittäisivät ymmärtää enemmän toisiaan ja käsittäisivät, että kaikella mitä tekee, on vaikutusta myös muihin. – Onni ei synny rahasta, materiasta tai omaisuuden määrästä. Maailman parhaat asiat, kuten rakkaus ja ystävyys, ovat ilmaisia. Hän itse sanoo tulevansa toimeen vähällä. – En omista autoa tai edes ajokorttia, vaan liikun julkisilla kulkuneuvoilla tai jalan. Asunnossani on käytettyjä tavaroita ja huonekaluja, sillä pidän siitä, että esimerkiksi lasipurkki saa uuden elämän kukkamaljakkona. Kierrätän muutenkin niin paljon kuin mahdollista. Kaupassa Axel suosii luomua ja on kiinnostunut siitä, missä tuote on valmistettu. – Ruoka maistuu paremmalta, kun se on valmistettu puhtaista ja luonnonmukaisista raaka-aineista.

③

Axel sanoo kasvaneensa ekoajatteluun kotonaan. – Äitini on ollut aina luomuihminen ja huolehtinut terveydestään. Lapsuudenkotini sijaitsi keskellä metsää, joten luonto on ympäröinyt minua pienestä pitäen. Lukiossa Axel alkoi kyseenalaistaa maailman menoa ja kirjoittaa kappaleita, joiden sanoilla oli syvälinen merkitys. – Minulle on tärkeää, että musiikillani on sanoma ja että se ymmärretään. Euroviisuissa kappalettani pidettiin kivana biisinä, mutta sen sanomaa ei ymmärretty aivan niin hyvin kuin olisin toivonut. Se on toki ymmärrettävää, koska Euroviisut ovat ensisijaisesti viihdettä.

④

Suuriin kysymyksiin, [– X –] maailman saastumiseen tai kulutushysterian hillitsemiseen, Axel Ehnströmillä ei ole olemassa valmiita vastausta. Hän uskoo ratkaisun löytyvän pienistä valinnoista, [– 7 –] teemme päivittäin. – Paratiisi on siellä, minne sen tekee. Onko lomalla pakko lentää maailman ääriin, vai voisiko jokin lähellä sijaitseva, vähemmän ympäristöä kuluttava kohde tehdä olon yhtä onnelliseksi? Voisiko tavaroita ostamisen sijaan lainata, ja tarvitseeko kaikkea hankkia uutena? Koko elämää ei tarvitse pistää uusiksi, koska pienetkin muutokset heijastuvat yhteiskuntaan. [– 8 –] maailman tulevaisuudesta tulisi vihreämpi, lisäksi Paradise Oskar koulujen ympäristökasvatuksen määrää. – Tulevaisuuden päättäjillä pitäisi olla enemmän tietoa ja ymmärrystä ympäristömme tilasta ja keinoista, [– 9 –] voimme suojella luontoa. Tietoisuuden lisääminen lähtee kodista ja koulusta, [– 10 –] ympäristökasvatuksen pitäisi olla luonteva osa kaikkien aineiden opetusta.

Taru Schroderus, *Tiedostava kuluttaja* (2011)

TEKSTI B

5 näkökulmaa ilmastonmuutokseen

Ilmaston lämpeneminen vaikuttaa suomalaisten arkeen ja kulttuuriin.

1. Lääketiede

Ylilääkäri Timo Partonen, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos:

5 ”Lääkärien vastaanotoilla näkyi pari vuotta sitten selvästi, että moni suomalainen ahdistui ilmastonmuutoksesta. Nyt, kun median rummutus on vähentynyt, kaikki eivät enää ajattele asiaa niin paljon, mutta pelko ja huoli eivät katoa. Pelko on luontainen reaktio muutoksiin. Ilmastoahdistuksen tuntemuksia on vaikea tajuta, koska luonnon muutokset tapahtuvat hitaasti. Ilmastoahdistus onkin monesti yhdistelmä epämääräisen pelon ja voimattomuuden tunteita. Unohdamisen sijaan parempi keino hallita ahdistusta on hankkia tietoa, keskustella ja jotenkin toimia ilmaston hyväksi. Jos yhteiskunnalliset päättäjät tekevät järkeviä päätöksiä, sekin helpottaa monien oloa.”

2. [– 12 –]

Tutkija Toni Lahtinen, Tampereen yliopisto:

15 ”Ilmastonmuutosta ja ekologisia ongelmia on käsitelty länsimaisessa taiteessa etenkin kylmän sodan loppumisesta lähtien. Suomalaisessa sanataiteessa ilmastoasioista on puhuttu kuitenkin vasta viime vuosina. Huoli ilmastosta on esillä varsinkin tieteiskirjallisuudessa. Yksi viime aikojen toistuva piirre on ollut kuvata ihmistä uhanalaisena tai jopa sukupuuttoon kuolevana lajina. Kotimaisessa lastenkirjallisuudessa päähenkilöt eivät usein ole huolissaan enää leikkipuistojen tai lähimetsien tulevaisuudesta vaan koko maapallon kohtalosta.”

20 3. [– 13 –]

Sosiologian dosentti Seija Tuulentie, Metsäntutkimuslaitos:

25 ”Ilmastonmuutos vaikuttaa luontoelinkeinoihin. Lumettomat joulut lisääntyvät, jolloin hiihtokausi lyhenee. Lumitilanne säilyy Suomessa silti parempana kuin Keski-Euroopassa, eikä tänne tule yhtä kuumia kesitäkään. Matkailuala aiheuttaa paljon päästöjä, mihin yrittäjien on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota. Myös asiakkaat vaativat tätä.”

4. [– 14 –]

Sosiaalipolitiikan tutkija Liisa Häikiö, Tampereen yliopisto:

30 ”Suomessa ja muissa teollisuusmaissa näkyy ihmisiä ja ryhmiä, jotka ovat selvästi muuttaneet elämäntapaansa ilmastonmuutoksen takia. Useimmiten he ovat nuoria tai nuoria aikuisia. Talouskasvun lopettamiseen ja kuluttamisen vähentämiseen tähtäävä ajattelu on usein seurausta ilmastonmuutokseen heräämisestä. Nuoret kaupunkilaiset saattavat kuitenkin kuormittaa ilmastoja eniten ja esimerkiksi pienituloiset eläkeläiset paljon vähemmän, vaikeivätkin siihen tietoisesti pyrkivät.”

5. Filosofia

35 Filosofian professori Timo Airaksinen, Helsingin yliopisto:

”Filosofian näkökulmasta ilmastonmuutoksessa on Suomessa keskeistä sen ottaminen tosissaan. Harva vähättelee ihmisen vaikutusta, ja vielä poikkeuksellisempaa on sen kieltäminen kokonaan. Suomessa korostuu protestanttinen ajattelutapa: jos kaikki toimisivat niin kuin minä tehdessäni ekoteon, sillä olisi vaikutusta, joten teen osuuteni. Moraalista kunnollisuutta tukee voimakas syyllisyydentunto. Elämään kuuluvat kuitenkin jatkuvat kompromissit: autosta luopumisen sijaan ostetaan hybridauto, eikä kesähuvilaa ja lentämistä jätetä, jos se on itselle edullista. Ajattelun ja toiminnan välille tulee helposti ristiriita.”

Touko Kauppinen, *Helsingin Sanomat* (15. marraskuuta 2011)

TEKSTI C

LUOLASSA

Jos menen huoneeseen ennen kuin Aki tulee sinne ja ryömin tarpeeksi kauas hyllytason alle seinän viereen, se ei huomaa minua. Usein kun se tulee on jo pimeä ja pelkästään näytönsäästäjä valaisee huoneen. Kone ja laajakaista on aina päällä.

Joskus menee monta tuntia ennen kuin se tulee, mutta sitten lattia narahtaa ja avautuva ovi pitää ihan pienen kahisevan äänen. Joskus käytävästä siivilöityy valoa ja joskus ei, se riippuu siitä paljonko kello on ja onko ketään muuta kotona. Yleensä on yö.

Mutta jos valoa tulee, ovi sulkee sen saman tien pois, nopeasti ja tarkasti kuin valtava silmäluomi. Erotan juuri ja juuri jalat jotka tulevat pöydän viereen ja sitten Aki vetää tuolin esiin ja istuu. Kun se painaa ensimmäisen kerran jotain näppäintä, huoneeseen tulee taas enemmän valoa. Pimeä muuttuu pikkaisen vähemmän mustaksi.

Vaikka en näekään ruutua, pystyn melkein kuulemaan kuinka näytönsäästäjän pohjalla kiemurtelevat hohtokuviot häviävät naps, ja netti aukeaa kuin kukka.

[...]

Kun katselen Akia ja pinnistän oikein kovaa, voin kuvitella että se ottaa minut mukaan. Että me mennään yhdessä niissä kapeissa käytävissä ja minä näen kaiken minkä sekin, availen samoja luukkuja. Joskus Aki vetää henkeä, nopeasti ja lujaa, tai joskus se ottaa ilmaa sisäänsä pitkään ja hitaasti. Silloin koetan katsoa tarkasti Akin kasvoja, mimmoista on valo joka tulee ruudulta sen silmiin ja iholle. Punaisen ja oranssin erottaa parhaiten. Sininen on melkein tavallista valoa, kylmempää vain.

Joskus kuulen ääniä kuulokkeiden läpi, mutta Aki käy nykyään aika harvoin sivuilla joilla on ääntä. Vaikka kone siirrettiin nimenomaan niiden äänten takia tänne kellarihuoneeseen, niin Aki ei enää juurikaan pelaa verkkopelejä vaan se käy muualla.

Silloin kun Aki vielä puhui, Aki selitti minulle netin. Se oli helpompi käsittää kuin olisi luullut. Koneen ruutu on niin kuin ikkuna tai ovi josta näkyy lisää ikkunoita ja ovia, se on kuin pilvenpiirtäjän huipun näköalaikkuna josta voi katsella kaupunkia jossa on enemmän ikkunoita ja ovia kuin ikinä kerkiää käydä. Sitten vain valitaan ovi minkä haluaa avata, linkkiä klikataan niin kuin koputtaisi ovelle, ja sitten voi riippua monesta asiasta avataanko ovi, mutta yleensä se aukeaa. Ja ovien takana on huoneita. Tai ne on nettisivuja, mutta minun on helpompi ajatella niitä huoneina, joihin ovesta voi kurkistaa vaikka ne huoneet olisivat Australiassa tai missä vaan huitsinnevadassa. Minä aina ajattelen että sinne huoneeseen menee pitkä ja kapea tunneli, ei sen paksumpi kuin lyijykynän lyijy, suoraan maapallon läpi. Ja sitä pitkin tulee valoa ja näkymiä. Tai ehkä katse jotenkin tunkeutuu sen tunnelin läpi, menee kuin nopea kartiopäinen myyrä.

Niitä kapeita tunneleita on miljoonittain ja ihan joka suuntaan niin että maailma on kuin valtava kipollinen älyttömän ohutta spagettia.

Niitten ovien takana voi olla mitä tahansa.

35 Jos siellä on vaikka joku ihminen, niin sen kanssa voi jutella ihan kuin näyttö olisikin ikkuna
ja se olisi vain lasin toisella puolella. Se juttelee kirjaimilla ja sille voi vastata kirjoittamalla.
Joskus pienempänä me Akin kanssa piirreltiin toisillemme viestejä kuistin huurtuneeseen lasiin.
Koetettiin kirjoittaa nurin että toinen näkisi kirjaimet oikein päin, ja aina ännät ja ässät meni
40 kuitenkin väärin. Minä olin ulkona ja Aki oli sisällä. Sitten Aki kirjoitti huurteeseen, että PÄÄSY
KIELLETTY eikä se avannut ovea ennen kuin minulta tuli itku.

Johanna Sinisalo, *Verkon silmässä – tarinoita Internetin maailmasta* (2005)

TEKSTI D

MINÄ RAKASTAN: Palstalla tunnetut ihmiset paljastavat rakkautensa kohteen.
TOMI KONTIO, HELSINKILÄINEN KIRJAILIJA.

“Syrjähyppyjä yksinäisyyteen”

Kirjailija Tomi Kontio etsii yksinäisyyttä vieraista kaupungeista ja simuloi sitä kotioloissa.

5 Ihminen ei tarvitse toista ihmistä poistamaan yksinäisyyttä. Yksinäisyyttä ei voi poistaa. Sen voi vain unohtaa. Joillakin tämä unohtus voi olla elämän mittainen, ja heitä voi pitää onnellisina. He liikkuvat ryhmissä, ovat sosiaalisia, verkostoituvat. Minä en halua unohtaa yksinäisyyttä. Enkä halua olla sosiaalinen. Sosiaalisuuteen sisältyy oletus siitä, että tuntee toisia ihmisiä. Ei kukaan tunne ketään. Sosiaalisen ihmisen paradoksi on se, että kuvitellessaan tuntevansa toisia ihmisiä hän ei tunne edes itseään.

10 Viiden lapsen isänä joudun olemaan niin paljon läsnä, että yksinäisyydestä on tullut haave. Ihminen rakastaa haaveita. Siksi minäkin rakastan yksinäisyyttä. Yksinäisyys on hullu rakastaja. Haluan vierailla yksinäisyyden luona, mutta en vaadi sitä asumaan luokseni. Enkä toivo kenellekään jatkuvaa yksinäisyyttä. Teen syrjähyppyjä yksinäisyyteen. Hyppään syrjään, petän sitä piiriä, joka saa minut unohtamaan yksinäisyyden. Petän rakkaimpiani, jotta voisin rakastaa pettämiäni.

15 Vaikka saan voimaa luontokokemuksista, en pidä korpia tai aarniometsiä yksinäisyyden tyysijoina. Luonnossa ei synny erillisyyden tunnetta, koska luonto kahmaisee ihmisen sisäänsä. Ihminen liukenee luontoon niin kuin sokeri liukenee veteen.

20 Mutta vieraassa kaupungissa, vieraassa maassa ihminen on kuin öljypisara vedessä. Joskus 1980-luvun puolivälissä olin reilaamassa Euroopassa. Amsterdamissa jätin ystäväni ja lähdin omille teilleni. Kun pääsin Roomaan, tunsin olevani täysin yksin. Minulla ei ollut mitään kosketuspintaa kaupunkiin, ei kaupungin outoihin asukkaisiin, ei puhuttuun kieleen. Istahdin puiston penkille hyperventiloimaan. Silloin elettiin kännykkää edeltävää aikaa. En voinut tarttua puhelimeen ja pirauttaa ystäväilleni ja koota itseäni yhteisen kielen avulla. Minun oli hengitettävä kuvitteelliseen pussiin ja noustava jaloilleni. Ja käveltävä.

25 Kotiin päästyäni aloin opiskella italiaa. Kuvittelin, että kielitaidon avulla pääsisin eroon ulkomaalaisuudestani, yksinäisyydestäni maailmalla. Se oli typerä kuvitelma. Sanon tämän senkin uhalla, että globaalissa maailmassa kielitaitoa pidetään järkevien ihmisten keskuudessa yksinomaan hyvänä asiana.

30 Nykyään jos lähdän matkalle maahan, jonka kieltä en osaa, otan kielitaidottomuudesta kaiken irti. Kielellisesti ulkopuolisena vaeltajana, eksyneenä kylttien, tienviittojen, mainosjulisteiden, ruokalistojen merkityksettömään verkostoon alkaa merkityksiä syntyä. Kielestä riippumatta.

35 Kun suusta purkautuu huokaus tai nauru, kun silmät täyttää toivo ja epätoivo...
Tämä avuttomuus on hetkittäin niin upeaa, että sen kokemisesta tulee arvo sinänsä.
Naamioituminen kieleen, teeskennelty sulautuminen paikallisväestöön riistää ulkomaalta
sen ulkomaalaisuuden ja samalla kätkee oman yksinäisyytensä. Kommunikointi
ilman kieltä paljastaa ihmisyyden ytimen, jota ei ehkä tavoittaisi kielen sokaisemalla
kommunikaatiolla. Minä kutsun tätä yhteistä ydintä ihmisten väliseksi sukulaisuudeksi
40 yksinäisyydessä. Jos emme tunne yksinäisyyttä, emme tunne lähimmäisiämme, emmekä
kaukaisiamme.

Minä simuloin myös kotioiloissa yksinäisyyttä. Menen aina viimeisenä nukkumaan. Haluan
viettää muutaman hetken hiljaisuudessa, matkustaa itseeni. Silläkin uhalla, että yöunet
kutistuvat muutamaan tuntiin. Tämä rakkaus yksinäisyyteen on kuin kaikki rakkaudet.
Se antaa paljon mutta vie myös paljon.

Tomi Kontio, *Helsingin Sanomat* (20. helmikuuta 2011)

TEKSTI E

Kaikki kärsivät siitä

Vuoden jokaisena päivänä Suomi on täynnä ihmisiä, joilla on paniikki, koska heidän täytyy nousta yleisön eteen puhumaan. Kaikki luulevat, että kaikilta muilta se sujuu. Olen tämän kevään aikana tullut vakuuttuneeksi siitä, että lähes jokainen kärsii esiintymispelosta tai jännityksestä. Olen myös oppinut, että on helpottavaa ja vapauttavaa tietää muidenkin kärsivän siitä.

5 Olin keväällä mukana tekemässä tv-ohjelmasarjaa, jossa päätin ottaa aiheekseni esiintymispelon, koska arvelin sen koskettavan monia. Ohjelmassa oli vieraina kirjailija, radio- ja tv-esiintyjä Kaj Korkea-aho, joka änkyttää, terapeutti Tommy Hellsten ja yllätysvieraana vahvasti esiintymispelkoinen ruotsalainen laulaja Anna Järvinen. Hermostunut porukka kokoontui nauhoitukseen Yleisradion suureen studioon. Kaj Korkea-aho kertoi olevansa ennen
10 radio-ohjelmaa toisinaan lähes halvaantuneessa tilassa pelosta. Tommy Hellstenkin myönsi pelkäävänsä ja kertoi teoriansa esiintymispelosta. Hellstenin mukaan pelko johtuu nähdynsi tulemisen häpeästä. Järvinen oli sanonut tuottajille, että hän katsoo kuvauspaikalla, suostuuko kameroiden eteen. Minäkin tärisin, vaikka olen tehnyt pitkään työtä radiossa.

15 Selvisimme kaikki kokemuksesta. Jälkeenpäin oma hermoilu huvittaa, mutta kuvaustilanteessa se tuntui totiselta.

Ohjelman jälkeen yllätyin palautteesta. Sähköpostini täyttyi viesteistä kuten ”Kiitos kun puhuit aiheesta, minuakin pelottaa” ja ”Korkea-aho on sankari, kun uskaltaa tulla televisioon änkyttämään”. Sain
20 tekstiviestin suuren firman johtajalta: ”Olen kärsinyt esiintymispelosta jo pitkään, mutta en kertonut siitä kenellekään.” Kaksi ihmistä kertoi itkeneensä.

Ohjelman ideana ei ollut alun perin tarjota katsojille vapauttavaa ”minä myös” -kokemusta vaan tutkiskella mekanisme ja järjettömän pelon takana. Onhan esiintymispelko oikeastaan aivan
25 hölmö asia. Esiintyessähän pitää vain avata suu ja puhua. Suurin osa ihmisistä pystyy puhumaan arjessa ilman paniikkia: kukaan ei kotona hermoile huudellensa perhettä päivälliselle. Kun sitten kokouksessa pitää sanoa pari sanaa, epäusko omaan puhekykyyn iskee. Kaula-aukosta ylöspäin leviää kauhea puna, joka hermoilijan mielestä paljastaa, että tässä on luuseri, esiintymispelkoinen parka.

30 Syitä pelkoon ja hermoiluun on liuta, ohjeita ja oppaita vielä enemmän. Tutkimuksia on tehty satoja. Jotkut saavat apua psykologilta, toiset syövät lääkkeitä. On olemassa yhdistys, joka opettaa esiintymistaitoa. Verkkohaku antaa luettavaa. Vihreä tee kuulemma rauhoittaa. Paras saamani neuvo on se, että miettii vain aiheita eikä yhtään itseään. Kaj Korkea-aho sanoo, että hyvä valmistautuminen auttaa.

35 Olen itse jäätynyt radiostudiossa kesken uutisten lukemisen, ymmärtämättä lainkaan, [- 47 -]
niin kävi. Se tuntui nololta epäonnistumiselta. Sen jälkeen pelkäsin esiintymistä pari vuotta. Olen
myös kuullut lukuisia kauhukertomuksia jäätymistilanteista ja todistanut sydän pamppaillen
vierestä, kun ihmisen käsi tärisee kokouksessa niin raivokkaasti, [- 48 -] paperit sinkoavat
40 lentoon. Aiheesta on jo varmaan sanottu kaikki viisas, [- 49 -] vaiva silti poistu. Kukaan ei
halua olla nolo. Jokainen haluaa olla virtaviivainen menestyjä, sulava, näppärä ja nokkela.

Haluan tänä juhlapäivänä kertoa yhden asian: jos epäonnistuu puheessa, jäätyy esityksessä tai
melkein pyörtyy paniikista, se ei oikeastaan tee mitään. Siitä ei tule haavaa, eikä kukaan pilkkaa,
[- 50 -] lähes kaikki yleisössä tuntevat tilanteen. Kaikki lavalle ja puhumaan!

Paula Salovaara, *Helsingin Sanomat* (4. kesäkuuta 2011)
